

ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΙΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Γ. Ζ. ΔΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΦΥΛΛΟΝ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΝ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ
Γ. ΣΠ. ΜΑΚΡΗΣ

ΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΚΛΗΡΙΚΩΝ

Είναι άριστον αληθώς τὸ μέτρον τῶν διὰ τοὺς κληρικούς συσταθέντων ἰδιαιτέρων μαθημάτων ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Μεγάρῳ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἀκόμη τοῦ αἰεμνήστου Μητροπολίτου Γερμανοῦ.

Ἐκεῖ κληρικοί ἀνώτεροι καὶ εὐπαιδευτοὶ ἀναπτύσσουσι πρὸς τοὺς ἐκυτῶν συναδέλφους θέματα θρησκευτικὰ διάφορα, συντελοῦντα εἰς τὸν διαφωτισμὸν τοῦ πνεύματος καὶ τὴν γνῶσιν τῶν διαφόρων δογματικῶν, πρακτικῶν ἢ ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἱστορικῶν ζητημάτων, τὰ ὅποια πρὸς τοὺς ἀπλοστέροις μάλιστα κληρικοῖς τυγχάνουσιν ὅπως ἀγνωστα.

Οὕτω διὰ τῶν μαθημάτων αὐτῶν ἀφ' ἐνὸς μὲν ἀναπτύσσεται ἡ γνῶσις καὶ συνάμα ἀφ' ἑτέρου καλλιιεργεῖται ἡ ἠθικὴ σύσφιξις μεταξὺ τῶν κληρικῶν τῶν διαφόρων ἐνοριῶν τῶν δύο πόλεων Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς, ὅπερ εἶναι ἐπίσης οὐχ ἡκιστα σπουδαῖον.

Εἶναι δὲ ἀξιέπαινος ὁ Σεβ. Μητροπολίτης, ὅστις μετὰ μεγάλης στοργῆς τὰ ὑπὸ τοῦ προκατόχου αὐτοῦ ἰδρυθέντα ταῦτα μαθήματα ὑπεστήριξε καὶ ἐξηκολούθησεν ἀνελλιπέστατα μέχρι τοῦδε. Εὐχῆς δὲ ἔργον θὰ ἦτο ἂν καὶ ἐν πάσῃ Ἐπισκοπῇ ἰδρύνοντο ὑπὸ τῶν κατὰ τόπους Σεβ. Ἀρχιερέων τοιαῦτα ἐβδομαδιαῖα μαθήματα διὰ τοὺς ὑπὸ τὴν ποιμαντορίαν ἐκάστου κληρικούς. Ἡ ἐξ αὐτῶν ὠφέλεια δὲν εἶναι βεβαίως μικρὰ καὶ παραβλεπτέα, οὐδ' ἐργῶδες εἶναι τὸ ἐπιχειρήμα καὶ δύσκολον ὥστε νὰ περιεμβάλλῃ ἐμπόδια καὶ δυσκολίας. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος καὶ ὁ ἱεροκλήρυξ καὶ εἴτις ἄλλος λογιώτερος ἐκ τῶν κληρικῶν τοῦ τόπου δύνανται νὰ ἀναλάβωσιν εὐκολώτατα τὴν ἐβδομαδιαίαν διδασκαλίαν. Οἷτω δὲ πρέχεται ἐν ἐτι μέσον πρὸς μόρφωσιν τοῦ ἱεροῦ Κλήρου. Εἶναι δὲ κρείττον ὄψιμαθῆναι τινὰ εἶναι ἡ ἀμαθῆ.

Τὸ σπουδαιότερον ὅμως ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἶναι εἰς τὰ ἐβδομαδιαῖα ταῦτα μαθήματα νὰ παρίστανται ἀνεξαιρέτως πάντες οἱ τοῦ τόπου ἱερεῖς—ἢ, ἂν τοῦτο εἶναι ἀδύνατον, ἃς γίνεται ἐναλλάξ, διὰ

τοὺς μὲν τῶν ἱερέων τὴν μίαν ἐβδομάδα καὶ διὰ τοὺς ἄλλους τὴν ἄλλην καθ' ὅτι παρετηρήσαμεν ὅτι τινες τῶν ἐφημερίων, ἰδίᾳ τοῦ Πειραιῶς, σπανιώτατα παρευρίσκονται εἰς τὰ ἐβδομαδιαῖα μαθήματα, εἴτε διότι πράγματι κωλύονται ἕνεκα τῶν ἐφημερισκῶν αὐτῶν καθηκόντων, εἴτε ἐνίοτε καὶ διότι βιάρονται. Διὰ τοῦτο καὶ πρὸς εὐκολίαν καὶ πρὸς ἄσιν τῶν δικαιολογιῶν καλὸν θὰ ἦτο ἢ νὰ ἐκανοῖζετο ἢ κατ' ἐναλλαγὴν παρουσία τῶν ἱερέων εἰς τὰ θρησκευτικὰ ταῦτα μαθήματα, ἢ διὰ τοὺς ἐφημερίους Πειραιῶς νὰ ὠρίζετο νὰ γίνωνται ἄλλα τοιαῦτα καθ' ἐβδομάδα ἐν Πειραιῇ, ὅπου βεβαίως καὶ κληρικοί ἱκανοὶ ὑπάρχουσιν ἵνα ἀναλάβωσιν τὴν διδασκαλίαν καὶ ἄλλων ἀνωτέρων ἢ ἐξ Ἀθηνῶν κατάθεσις δὲν εἶναι δύσκολος.

Ἐν τούτοις, πλὴν τῶν θεωρητικῶν αὐτῶν μαθημάτων, — ἃς μὲν ἐπιτραπῆ νὰ τὰ κλέσωμεν οὕτω — ἄριστον θὰ ἦτο ἂν ὠρίζετο καὶ ἡ πρακτικὴ διδασκαλία τῶν ἱερέων εἰς τὰ τελετουργικά καθ' ὅσον πολλὰκις πολλοὶ τούτων ὑποπίπτουσιν εἰς λάθη μεγάλα ἐξ ἀμαθείας καὶ ἀγνοίας ἢ ἐξ ἀπροσεξίας.

Δὲν εἶναι νομιζόμενον ποσῶς δύσκολον ὑπὸ τὰς ὁδηγίας λογίων καὶ ἐμπείρων κληρικῶν νὰ καθοδηγηθῶσι λεπτομερῶς, εἴτε ἀπὸ κοινῆς εἴτε καὶ τμηματικῶς, οἱ τῶν ναῶν ἐφημέριοι εἰς πᾶσαν τελετουργικὴν πράξιν, μορφούμενοι οὕτω εἰς ἓνα κοινὸν ῥυθμὸν καὶ τύπον κανονικὸν καὶ οὐχὶ ὅπως πολλοὶ πράττουσι κατ' ἀρέσκειαν.

Τὸ πρακτικὸν τοῦτο μέρος εἶναι ἴσασα καὶ τὸ σπουδαιότερον διότι πολλάκις συμβαίνει νὰ ἦναι τις καὶ λογίος ἀκόμη καὶ ὅμως νὰ ἀγνοῖ τὸ τυπικὸν μέρος τῶν τελετουργιῶν καὶ τὴν κανονικὴν ἐκτέλεσιν, τὴν ὅποیان μόνη ἢ μετὰ τῆς μακρᾶς πείρας συνηνωμένη μακρὰ μελέτη δύναται νὰ διδάξῃ τελεσφόρος.

Ἐὰν λοιπὸν τὴν πρακτικὴν ταύτην διδασκαλίαν προσθέτῃ εἰς τὰ θεωρητικὰ μαθήματα ὁ Σεβ. Μητροπολίτης, θέλει συμπληρώσῃ σπουδαίως τὸ σπουδαῖον τοῦ προκατόχου αὐτοῦ ἔργον, ὅπερ μετ' ἀξίεπαινου στοργῆς ὑποστηρίζει.

ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΑΠΟΦΥΛΑΚΙΖΟΜΕΝΟΥΣ

Ἐὰν πράγματι περὶ τῆς ἠθικῆς ἀναμορφώσεως τῆς κοινωνίας ἡμῶν φροντίζωμεν, μία ἐκ τῶν πρώτων μεριμνῶν ἡμῶν, ἐν ἐκ τῶν πρωτίτων μελημάτων, πρέπει νὰ ἦναι καὶ ἡ διὰ τοὺς ἐκ τῶν φυλακῶν ἀπολυομένους καταδίκους φροντίς.

Βεβαίως ἔργον περιηθοῦς ἀληθῶς κοινωνίας εἶναι τὸ νὰ φροντίζῃ νὰ μορφῶνται μέλη αὐτῆς ἠθικῶς ὥστε νὰ μὴ ὑποπίπτωσιν εἰς τὸ ἐγκλημα, ἢ, καὶ ἐὰν τινὰ τούτων, ἕνεκα κακῶν ἐνστίκτων καὶ διεφθαρμένων κλίσεων, ἐγκληματήσωσι, νὰ ἔχῃ οὕτω πῶς διοργανωμένας τὰς φυλακὰς ὥστε νὰ μὴ ἦναι κολαστήρια ἀπλῶς, ἀλλὰ κυρίως σωφρονιστήρια διότι ἐκεῖνο ὅπερ ἀποτρέπει τοῦ ἐγκλήματος δὲν εἶναι ὁ κολασμὸς ἰδίως, ἀλλὰ ἡ διὰ τῆς θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς διδασκαλίας καὶ παιδαγωγίσεως ἀναγέννησις τῆς καρδίας.

Δυστυχῶς παρ' ἡμῶν δὲν δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι καταβάλλεται ἡ δέουσα φροντίς πρὸς διαμόρφωσιν καὶ διαπαιδαγώγησιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Ὁ εἶκος, τὸ σχολεῖον, ἡ ἐκκλησία καὶ αὐτὴ ἡ πολιτεία ἀκόμη ἐπιτελοῦσι τὸ ἔργον αὐτῶν ἀτελέστατα. Γίνεται ἀκριβῶς ὅτι ἀναφέρει ἐν τῇ Κύρου Παιδείᾳ ὁ Ξενοφῶν ἀφ' οὗ ἀφίνουσι τοὺς μὲν νέους νὰ διαπλάττωνται καὶ νὰ διαμορφῶνται κατὰ τύχην, τοὺς δὲ πρεσβυτέρους νὰ διάγωσιν ὅπως θέλωσιν, ἔπειτα προστάττουσιν αὐτοῖς νὰ μὴ κλέπτωσι, νὰ μὴ ἀρπάζωσι, νὰ μὴ ἀπειθῶσιν εἰς τοὺς ἄρχοντας, νὰ μὴ ἐγκληματῶσιν καὶ ἐν γένει νὰ μὴ παραβαίνωσιν τοὺς νόμους· ἐὰν δὲ τις παρανομήσῃ, τότε ἡ πολιτεία ἐρχομένη ἐπιμηθεὺς ἐπιβάλλει τὴν ποινὴν τῆς φυλακῆς.

Ἄλλὰ νὰ ἦσαν τούλαχιστον αἱ φυλακαὶ ἰδρύματα ἑξανθρωπιστικὰ καὶ σωφρονιστικά, βεβαίως ὅτι δὲν προσελήθη θὰ διωρθοῦτο, ἀλλὰ παρ' ἡμῶν εἰσέτι αἱ φυλακαὶ δὲν ἐξῆνθρωπίστησαν· μόλις δὲ ἐσγάτως ἤρχισεν ἡ ἀληθῶς πολιτιστικὴ τάσις τῆς ἀναδιοργανώσεως τῶν φυλακῶν. Οὕτω ὁ ἐγκληματῆσας εἰσερχόμενος ἐν ταῖς φυλακαῖς ἐξέρχεται συχνάκις συντετριμμένος τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν, μὲ τὴν συνείδησιν ταλαντευομένην, μὲ τὰ κακὰ ἐν-